

VĚSTNÍK

SPOLEČNOSTI ANNY PAMMROVÉ

Stanislav Bělík: Pohled z ateliéru na historické jádro Doubravniku (2009)

69

TIŠNOV

Červen 2019

Stanislav Bělík s manželkou Vlastou, Velikonoce 2019

Stanislav Bělík přijímá garatulaci od paní Jany Pammrové, červen 2019

Milí přátelé,

léto je dobou přátelských setkávání. Jedno takové máme my, členové pammrovského společenství, v čerstvé paměti: v červnovém sobotním odpoledni jsme seděli na zápraží domku Bělíkových v Doubravníku a obklopeni půvabem rozkvetlé starosvětské zahrádky jsme vzpomínali na naše počátky a na pana řídícího Mazáče, jednoho z iniciátorů vzniku naší Společnosti. Především jsme se ale radovali, že tu družně sedíme s naším nejstarším členem, letos stoletým a stále obdivuhodně vitálním Stanislavem Bělíkem a s jeho pouze o málo mladší manželkou. Nechť Vás, milý pane Bělíku, i v dalších letech provází zdraví, dobrá nálada a zájem o veškeré okolní dění.

Jen o něco dříve, na začátku června, jsme se v Brně znovu setkali s Evou Prchalovou a dalšími tvůrkyněmi divadelního představení Antieva, které bylo konečně, po dlouhém očekávání, hráno také mimo Prahu. Představení se uskutečnilo v komorním sále Divadla Husa na provázku, bylo zcela vyprodané a mělo velmi dobrou atmosféru – publikum plně souznělo s osudem Anti a mělo pochopení pro její obtížné životní hledání, způsobené traumaty z dětství a manželství s hrubiánským mužem. I my jsme ocenili výborné herecké výkony i působivé moderní zpracování.

Mezi milá setkání uplynulého období patřilo také osobní seznámení s překladatelkou Evou Strakovou, která za námi v květnu přijela do Tišnova. Děkujeme jí za předání vypilovaného souboru první části francouzských dopisů a v našem věstníku uveřejňujeme překlad dopisu Anny Pammrové z jara 1906, společně s navazujícím dopisem Otokara Březiny. Nezapomeňme také na literární setkání s Vítězslavem Nezvalem a jeho verši, které pro věstník obsažně a novátorsky připravil Vlastimil Otáhal. Stránky věstníku jsou rovněž příležitostí pro poslední setkání s naší dlouholetou aktivní členkou Libuší Pechovou, vzpomínku na ni.

Opět prožíváme mimořádně horké a suché léto a nikdo z nás již asi nepochybuje, že na tomto stavu má zásadní podíl lidská zpupnost a naše sobectví, vyžadující pohodlí za každou cenu, na přírodu a svou přirozenost zapomínáme. Přesto právě zde je cesta, jak naznačuje citát Anny Pammrové v nedávno nalezené vzpomínkové bibliofilii „Proč?“, jejímž autorem je Jaroslav Luňáček Krejčí, dnes málo známý brněnský básník a Annin přítel a obdivovatel:

„U mne je pravou kulturou urovnávati přírodě cestu k snadnějšímu, dokonalejšímu tvoření...“

Helena Pernicová

Pammrov s novým letním obyvatelem, koněm Dennym, červen 2019

Dopisy Anny Pammrové a Otokara Březiny z jara roku 1906

*Der zauberreiche Frühling entfaltet neue
Düfte, trotz Schmerz und Tod
und Grauen.....¹*

Hvězdná vůně Vašich řádků z předvčerejška mě trochu rozhoupala, vytrhla mě z mé malátnosti, ukázala mi Vaši krásnou duši v jejích namodralých obrysech a připomněla mně, že jaro, nějaké jaro je tu. Avšak následující den jsem Vás uviděla (ve snu) upoutaného na lůžko s podivuhodně rozporuplným výrazem: současně tvrdým i líbezným, vážným i ironickým. – A když jsem se k Vám blížila, abych zjistila, co Vám je, jakási nepopsatelná bytost mezi námi náhle rozprostřela hustou mlhu, s úmyslem zabránit mi, abych Vás mohla vidět. To mně způsobilo takovou bolest, že jsem se hned probudila.... Bylo zářivé ráno. Ale pod tím neblahým dojmem – ještě i dnes – je ta úžasná průzračnost okolního prostoru v kontrastu s mlhou v mém nitru. Jsem znepokojená a nevím proč a chci se povznést do stavu, v němž všechen smutek a všechen smích se rozpouští do lhostejnosti.

Okolo mě vládne nepříjemný klid: můj srub od smrti Almy zestárl a moje pole už je unavené; stromy jakoby zhubly. I přes zářící slunce atmosféra vysílá jakousi vyšší nepohodu, kterou prosycuje dřevo i kámen a činí je neschopné sdílet radost radostné přírody. Vidím krásu, ale dojem je pochmurný; slyším život, ale vyznění je ponuré. Když беру do ruky rýč, začínám snít, pronásledují mě frenetické otázky a svaly jsou vyčerpané únavou, ještě než se pustím do práce. Vím, že zakrátko budu neschopná tyto namáhavé činnosti vykonávat. Moje myšlenka se stává imperátorem, který vyžaduje poslušnost za každou cenu – ale sílu k tomu nezbytnou neposkytuje.... S jakým hořkým a opovržlivým úsměvem musím pohlížet na svoje dřívější činy! A nechci

je vidět – probíhají mi před očima, aniž to chci, aby mně znechutily zbytek mého života. Ach, ty krásné teorie o moci myšlení!.... Cožpak jsem v mládí neměla velkolepé myšlenky a nádherné city?! A tu je nyní ubohá sklizeň!

.....

Weiningerova kniha mi ukázala lidské chyby, kterých jsem si až doposud nevšimla. Ráda bych věděla, jak vzdělané ženy přijaly jeho dílo, ve kterém chce ukázat, že teprve žena přivedla Lásku „*ins Reich der Säue*“². Je pravda, že to, k čemu byla žena kdysi dohnána proti své vůli, se později stalo patologickým stavem. W. o tom píše jako kdyby se právě proměnil z ropuchy: Spirituální bez Espritu, tedy vlastně alkoholický (spiritueux), zdá se, že pozoroval jenom pár vídeňských „opic“ a studoval několik netvorů z historie, z nichž stoletá fáma učinila ještě větší monstra. Dokud nemluví výhradně o ženě, je silný. Jakmile se však dostane na tento neprobádaný terén, stává se tam, kde není přímo nechutný, *schwankend und wankend*³. To je ostatně víceméně chyba a vlastnost všech příslušníků mužského pohlaví. Udělali by lépe, kdyby nikdy pro druhé pohlaví nestavěli umělé hranice. V ženách vidí všechno jiné kromě ŽENY. Vy víte dobře, že jsem daleka jakéhokoliv šovinismu. Takovýhle kopanec tedy opravdu obyčejné zdeptané ženě chyběl. Ale který nebo která z nás bude mít tu odvahu vědecky prokázat příčinu té prohnílosti!

Ženský princip zvítězí, žena bude vládnout navzdory vši mužské pýše, která se motá po tisíce let na stejném místě, aniž by viděla příčinu inkarnace Zla, aniž by si uvědomila cíl věčného evolučního pohybu. Civilizace tedy byla až do dneška výtvorem čistě mužským. A stala se tak dokonalou a tak moudrou, že dnes všichni křičí: Zbavte nás Zla!

Je nepopíratelné, že ponětí o svobodě, osobní velikosti v tuto chvíli ženám chybí, ale Zítřek ho probudí, aby se zrodil smysl pro to, co má nastat. A pak se pánové budou zahanbeně ptát, jak mohly tak dlouho přetrvávat současně s jejich „vynikající moudrostí“ produkty tak „eminentně mužské“ jako je militarismus a klerikalismus, v nichž základem byly servilita a lež.

Nikdy bych nemohla mluvit se současnými ženami: jejich psychóza mě znechucuje mnohem víc než ta mužská. Nevědí nic o přírodě a jejích plodivých zákonech, protože jsou zvyklé se stále spoléhat na muže, kráčí ke svému cíli pozpátku. Ať pozoruji elitu nebo nevzdělaný dav, všude vidím honbu za jakýmsi vzrušením, které vede ke zhroucení životaschopnosti. Celkem vzato je mi úplně jedno, jestli lidský rod přežije nebo po několika stoletích zmizí. Jenom kvůli tomu, abych zmírnila jejich utrpení a pantogenetické zhnusení, bych jim měla ukázat ten záhadný horizont v bílém a studeném světle, v němž by bylo možné přecíst si odpověď každého „zamilovaného“. Tyto tělesné vztahy nelze srovnávat se sympatií mezi přáteli. Sex spojuje vždy individuality více méně heterogenní, aby se kontrast v potomstvu trochu vyrovnal. Jak neblaze osudné je říct dvěma lidem, kteří spolu chtějí obcovat: „Vy se milujete“. Je nutné, aby každé přešlo v odpoutání; každá náklonnost je buď univerzální, nebo nemá žádný význam. Co je to milostný poměr? Předehra nenávisti? Od chvíle, kdy „nemilujeme“ nikoho, můžeme milovat všechny lidi. Jaká hloupost je mluvit o věrnosti mezi milenci!

Každý muž hledá pouze prototyp věčné Ženy; a každá žena hledá pouze prototyp věčného Muže. Nemůžu uvěřit, že by se hledali jenom pro to, aby spolu obcovali, a ještě méně proto, aby se množili. Neznám jediný pár, kde bych mohla najít náznaky opravdové sympatie. Kdyby tak žena mohla vědět, jak dojít k vnitřní velikosti. Je třeba, aby

v každém muži, který se k ní přiblíží, vzbuzovala strach a dokonce i antipatie spíš než „lásku“, jinak pokaždé spadne do bláta smyslnosti toho druhého. To je můj názor, možná se mylím.

Bylo by potřeba vybudovat školu, v níž by se mládež vedla k antierotismu. Preventivní lék, který by se jmenoval proti-párování.

Asi se usmíváte. Touto ironií jsem nasákla na základě empirických zkušeností, ne po četbě knihy od W. Jestliže dnešní generace teď od základů ničí společenské instituce, proč nejdřív ze všeho nesetne hlavu starému Erotovi, dříve než zemře na marasmus? Utrpení, které připravil smyslů zbavenému lidstvu, vrcholí. Zakrátko se ta dvě pohlaví budou tak nenávidět, že bude nutné najít nějaký způsob, jak je usmířit. Tušila jsem to už před čtvrt stoletím, všechen ten odpad, který mi zůstal z mých snů o lásce. Mohla bych Vám závidět, že jste se těm „rozkoším“ vyhnul. Je lepší vědět o zklamání, než je prožívat.

Všechno je nic a toto nic má celé patřit těm, kteří si nezaslouží mít mnoho. Nakonec je člověk vždycky sám, i když měl tucty milenců a milenek, stovky dětí – všechno pomine, všechno odejde, všechno je daleko, cizí, zamlžené – kromě sympatií bytosti, která nemá žádnou „sexualitu“. U moderních lidí je všechno vyčerpané, jejich ne-přirozená inteligence je pouze následkem jejich ne-přirozeného narození. A i přes všechnu špínu světa bychom mohli žít v paprscích slunce, kdyby...

Zítřka půjdu zasadit růže na Almin hrob. Poslední dar, který jí ještě mohu dát. A pak už je potřeba mrtvé nechat být. Náš pláč je pouze slabostí. Bolest nás nečiní moudřejšími, činí nás pouze citlivějšími. Nevím, co je lepší.

V současnosti nic nepíšu. Pan Gr. nepokračuje se „*Ženou na prahu Absolutna*“ – možná není s pokračováním spokojen, co já vím.

Nenapsal mi dokonce ani slovo o „*Zápiscích Neženy*“, které jsem mu poslala v zimě.

Chci, abyste byl šťastný, na zářícím vrcholu Vašich vítězných snů.

A.P.

¹ Kouzelné jaro rozvíjí nové vůně navzdory bolesti, smrti a hrozbám.

² do říše svíní

³ kolísavým a vrávoravým

3. května 1906

Vaše podivuhodné sny! Jsou jako návštěva v neviditelném světě, na nějž si s oslňující určitostí vzpomínáte! Co sladkých slov, do nichž jako do květu mohla se položit šťastná, zemdlená hlava, umírá ve Vašem mlčení!

Máte ve svém posledním listě silné, drtivé logické akcenty, v nichž jako bych poznával Vaši mužnou, energickou myšlenku z prvních let naší korespondence. Zdá se Vám, že třeba je záviděti těm, kdož nepoznali těla. Vidíte jako hořkou marnost všechny věci života. Dle výjimečných bytostí stavíte zákon pro stav muže a ženy. Přehlížíte, že tajemství, které leží za přírodou, odvolává samo z vinic úrodné lásky všechny bytosti, v nichž vyvrcholil a uzrál aneb předčasně uvald rod; bytosti příliš dráždivé senzibility, obraznosti příliš žhoucí a jasnovidné, bytosti zbavené rovnováhy, kde intelekt, příliš bohatý, jako parazitní polyp vystřebává fyzické síly. Deviace instinktu, přeměna přirozené touhy v horečná vidění je jako jemný pokyn odcházejícím. Bývají to krásné a štědré životy, ale co jest zde, pod veškerou nádherou skrývané tragiky! Přejíti příliš rychle zemí, jako ulicemi hořícího města, a čekat až do rána v samotách hvězdné noci, plné vznešených stínů. – Vědět příliš mnoho je vůbec proti životu. Kořeny chtějí tmu.

Jsou zde ještě jiné možnosti: v nejmenších úkonech životních naléztí sváteční zář, do laskavého úsměvu, do polibku, do květu, do pohladění dítěte vložití tichou něhu, z níž vyzařuje naše ukrytá věčnost, smířiti se sladce s nevědomostí, jako se s ní smířily stromy, vody, skály, zvířata a světci a dle Scota Erigeny i Bůh; ani on neví, povídá se ve védách...

Bojovati s nižšími formami vůle, se lstí nejmenších věcí, s bezohledností živlů, s pověrou, despotismy, šílenstvími a pasivní nehybností; hráti se smrtí ve víře, že umíráme ve prospěch lidí, aneb bez této víry...Zde jsou cesty, kudy jdou silní lidé. Žádné drama, sněné největšími tragiky světové literatury, ano zdaleka nedává tušit ponurou slávu a hrůzu lidského ducha jako to, co se dnes děje například v Rusku...Člověk moderní není tak vysílen, jako by se zdálo z moderních knih, nevěřte mu. Zahrady iluze jsou stále plny ptačího zpěvu. Žena se osvobozuje a její smích, jasný a ironický, letí přes oceány...

Končím pro dnešek. Buďte zdráva. Nemučte se obavami před budoucností. Stojím vedle Vás a snad bude mi možno učiniti ještě více, abyste mohla o svém životním díle pracovati klidněji. Bratrsky, vroucně na Vás myslím.

O.B.

K okolnostem narození Almy Pammrové

(Přepis mailového dopisu Ing. arch. Dany Novotné, účastnice výletu SAP na jaře 2017)

Vážená paní předsedkyně,

v sobotu na výletě jsem slíbila poslat pár informací, které jsem našla v dokumentech o Almě Pammrové.

Začala jsem zápisem o úmrtí, který je v matrice zemřelých Žďárce. Je docela stručný, 22. února 1906 úmrtí, 25. února pohřeb, podle zápisu „kněz nebyl zavolán“ (k zaopatření). Příčina smrti byly souchotiny a místo narození Linec v Horních Rakousích 3. ledna 1884, jméno zemřelé Alma Pammrova, svobodná dcera Anny Pammrové, provdané nyní za Františka Kroha, lesníka v Žďárci.

Poté jsem se snažila najít záznam v matrice narozených, což bylo těžší, protože Linec (s okolím) má 15 farností. Postupně jsem prošla pro jistotu všech patnáct a postupně vyloučila svatého Quirina, městskou faru v Linci – Urfahru, faru u Dómu, Ebelsberg, Pöstlingberg, Lustenau (Srdce Ježíšovo a Dona Bosca), Svatou Rodinu, svatou Magdalénu, svatého Petra, Altenberg u Lince, Kilaberg, svatého Matouše a svatého Floriana; což nebylo těžké, převážná většina byli místní farníci a křténé děti byly manželské až na výjimky a některé farnosti vedou matriky až od 20. století.

Takže mi zůstala jako jediná patnáctá, což je Stadtpfarre Linz – fara u městského kostela, kde je množství zápisů neúplných, jde převážně o nemanželské děti. Vzhledem k tomu, že dítě těžko mohlo být pokřtěné jako „Alma“, hledala jsem Amálii nebo něco podobného a doufala, že alespoň datum 3. ledna 1884 je správně.

Nakonec nejpravděpodobněji vypadá zápis ze 3. ledna 1884: dítě (nemanželská dcera) se narodilo 3. ledna o půl druhé v noci, bylo pokřtěno Alosia, matka

(podle poznámky „vedla jméno“) Anna Bayr, za kmotru byla jakási Marie Wimmer a adresa je Linz Reglerstrasse 47. Tato adresa byla uvedena v době mezi 1. a 8. lednem 1884 celkem pětkrát (všech pět dětí včetně Alosie bylo nemanželských), sama Marie Wimmerová byla za kmotru také několikrát. Vypadá to, že adresa byla buď nemocnice nebo ještě pravděpodobněji nějaký specializovaný dům pro svobodné matky, které nebyly z místní farnosti a mohly tedy udat své jméno (nebo smyšlené jméno), aniž by to zapisující farář mohl nějak ověřit, jen tam připsal poznámku o tom, že jméno udává matka. Do matriky se totiž v té době zapisovaly údaje o rodičích, občas i prarodičích rodičky. V případě pravděpodobného zápisu jde také o jediné dítě ženského pohlaví a nemanželské, které se narodilo 3. ledna. Regler-nebo Reggler-strasse (oni to zapisovali různě) v Linci dnes není. Rodný list v té době neexistoval, pokud někdo potřeboval takové potvrzení, napsal si o ně na faru, kde byl pokřtěn a farář udělal výpis. Jiná možnost než zápis do farní matriky také neexistovala, byl to jediný úřední zápis o existenci člověka.

Tak to je to slíbené, mám k tomu i náhledy do knih.

Anna Pammrová v mladých letech, možná v době narození dcery

Úděl a bolest Jakuba Demla

Helena Pernicová

Počátkem března jsme se v sále Městské knihovny Tišnov setkali se členy Vlastivědné a genealogické společnosti ve Velkém Meziříčí, a to prostřednictvím prezentace filmového dokumentu *Úděl a bolest Jakuba Demla*.

Dokument je autorským dílem Libora Smejkal a je prvním souhrnným filmem o Jakubu Demlovi. Vznikal několik let a svou premiéru měl v listopadu roku 2018 ve Velkém Meziříčí. Film je věnován památce pana Pěnička z Jinošova, který dal podnět ke vzniku díla a vytvořil i první verzi scénáře. Měl původně být průvodcem celým filmem, to muselo být po jeho úmrtí změněno, ale přesto se s ním ve filmu několikrát setkáme. Bylo by chybou se domnívat, že dokument je jakýmsi snaživým dílkem amatérských nadšenců. Pan Smejkal je zkušený tvůrce, filmové tvorbě se věnuje od mládí a natočil desítky dokumentů různého žánru. Při faktografické přípravě spolupracoval s Muzeem Vysočiny Třebíč a zejména s demlovskou badatelkou Danielou Iwashitou z Ústavu pro českou literaturu AV ČR. V dokumentu, členěném na 15 oddělených kapitol, se zevrubně seznámíme se životními etapami Jakuba Demla, navštívíme místa jeho pobytu, je prezentováno jeho dílo. Film je ozvláštněn řadou působivých hraných scén, často natáčených na autentických místech. Autor má pochopení pro složitou Demlovu osobnost, film je citový a poetický a zároveň realistický.

Do Tišnova přijel Libor Smejkal se svou manželkou a synem a také s dr. Helenou Švecovou, předsedkyní meziříčské vlastivědné společnosti, která film uvedla a moderovala i následnou besedu. Atmosféra setkání byla velmi přátelská a všichni panu Smejkalovi přejeme hodně sil a elánu při realizaci jeho dalších plánů.

Z uvedení dokumentu Libora Smejkal v Městské knihovně Tišnov

Odešla paní Pechová

Přepis vzpomínky Hynka Jurmana uveřejněné ve zpravodaji města Bystřice nad Pernštejnem

Když jsme před několika lety přemítali, kdo z Bystřice by si zasloužil titul Žena století, došli jsme s Miroslavem Špačkem k závěru, že jistě paní Pechová. Libuše Pechová, to je prostě v Bystřici pojem! Vstoupila sice do spolku feministek, ale byla otevřená všem názorům. Protože pravicové smýšlení odmítá přehnaný sociální stát a razí zásadu, že by se lidé o sebe měli postarat především sami, přitakávají tomu lidé sebevědomí a schopní. Jako paní Pechová. Když budeme spoléhat na sociální stát, zahyneme jednou všichni... svoji ODS pracovala i v dobách, kdy strana ani nepostavila kandidátku v komunálních volbách. K ničemu nebyla lhostejná, ve všem se angažovala. V onkoklubu, v křesťanských seniorech, na zasedáních městského zastupitelstva. Účastnila se poznávacích zájezdů a při vhodné příležitosti na nich zazpívala, třeba v kostele ve Zvoli či v kapli v Pivonicích. I v pokročilém věku tancovala tak, že jsem se až bál o jejího manžela. Nikde nechyběla. Psala své postřehy, pochvaly, ale i kritiku do Bystřicka. Účastnila se pravidelně Vodomila, dovedla pochválit organizátory a i v pokročilém věku objížděla místa na kole. Také běhala na lyžích a donedávna bruslila. Navzdory tomu, že téměř dvacet let bojovala se zákeřnou nemocí, která se jako obtížný hmyz vracela.

Paní Pechová už do letošního Vodomila nezasáhne. V dubnu se s námi rozloučila osobním dopisem a v infocentru nám poděkovala „za dlouholetou milou spolupráci“. V pondělí 6. května 2019 nás opustila. Milá paní Pechová, za celý náš kolektiv a jistě i za většinu Bystřičanů Vám mohu slíbit, že nezapomeneme! Jistě jste nežila nadarmo...

Třetí literární otec Jiřího Kuběny

Vážení čtenáři,

v dnešním čísle Věstníku budu vyprávět o třetím literárním otci Jiřího Kuběny, Vítězslavu Nezvalovi. Přiznávám, že je to pro mě tvrdý oříšek. Jednak proto, že básník byl velice plodným autorem, a také proto, že dílo z posledního období jeho života je rozporuplné.

Vítězslav Nezval se narodil 20. května 1900 v Biskoupkách do rodiny venkovského kantora. Dětství prožil Vítězslav v Šemíkovcích, kde byl jeho otec řídícím učitelem místní jednotřídky. Rodinné zázemí bylo velmi harmonické, příznivě ovlivnilo jeho vývoj. Také prostředí vesnice ho příznivě formovalo.

V jedenácti letech odešel do Třebíče na gymnaziální studia. S maloměstským prostředím se sžíval obtížně. Všechno bylo pro něho cizí. Ani ve škole to neměl jednoduché. Spolužáci se smáli jeho venkovskému podhoráckému nářečí. Časem si oblíbil večerní osvětlené náměstí. Domy se mu pod paprsky luceren měnily v kouzelná stavení. Město mu přibližovaly i některé předměty, které vídal v obchodech. V knihkupectví u Kubešů krom knih a sešitů objevil kalamář, který se dal neprodyšně uzavřít a nosit do školy. V cukrárně prodávali různobarevné zmrzliny. V drogerii našel bengálské zápalky a ty si nemohl nekoupit! Tak pomalu překonával stesk po Šemíkovcích a sžíval se s městem.

Když v roce 1915 tatínek narukoval, odstěhovala se maminka za studentem. To už bylo hej! V roce 1917 musel sám narukovat. Vojna se mu nelíbila. Měl štěstí. Po dvou měsících vojančení ho pustili do civilu. Maturoval v roce 1919.

Nemohu nevzpomenout, že na něj od příchodu do Třebíče působilo kouzlo korza. Bylo na dolním náměstí. Promenovaly se po něm nejhezčí třebíčské

dívky a koketovaly. Nezval vzpomíná, že zde prožil několik platonických i opravdových lásek. O jedné z nich píše v knize *Z mého života*: „*Těsně před maturitou jsem tu prožil lásku ke krásné dívce, jejíž pověst byla tak špatná, že profesorský sbor pokládal za nutné....nejpřísněji mi doporučit, abych tuto známost ukončil.*“ On ale nedbal. Přes napomenutí se s dívkou scházel stále. K rozchodu napomohla náhoda. Nečekaně ji potkal s jiným hochem. Lásku ukončil.

Po maturitě začal studovat práva v Brně. Po prvním semestru přestoupil na filozofickou fakultu Karlovy univerzity. Ani tu nedostudoval. V roce 1924 vstoupil do KSČ. Od roku 1926 se znal s Františkou Řepovou, oženil se s ní v roce 1948. Manželství trvalo až do jeho smrti, tedy do 6. dubna 1958. V roce 1952 se poznal s Olgou Jungovou a z jejich milostného vztahu se narodil syn Robert, který zemřel v sedmnácti letech.

Tolik o básníkově životě. Věnujme se nyní jeho tvorbě. Již v úvodu jsem napsal, že byla rozsáhlá.

Podle Wikipedie vydal 35 sbírek a samostatných básní, 16 prozaických děl a 7 dramat. Přeložil několik děl André Bretona, tvůrce a teoretika surrealismu. Psal libreta. Kupříkladu k opeře Bohuslava Martinů *Hlas lesa*. Otextoval několik písní. Asi šest jeho básní z dvacátých let zhudebnil Jaroslav Ježek. Nejvýznamnější skladbou na Nezvalův text je *Sbohem a šáteček Vítězslavy Kaprálové* z roku 1937.

Vítězslav Nezval psal básně již v Třebíči. K posouzení je posílal Jiřímu Mahenovi. Ten byl dlouhou dobu prvním čtenářem jeho básnických pokusů. Mahen autorovi psal, povzbuzoval ho. Rukopisy vracel, jak Nezval vzpomíná, „*s vykřičníky, otazníky, s jednou, dvakrát i třikrát podtrženými řádky veršů bez výkladů a poučování jako vysílatel signálů na horách*“.

Pro Věstník jsem vybral následující ukázky:

Seznámím Vás s prvotinou *Most*. Verše vznikly v letech 1919–1921. Jsou inspirovány vzpomínkami na dětství a studijní léta. Prozrazují vliv Rimbauda a Apollinaira. Jazyk a verše jsou však ryze nezvalovské. Vybral jsem báseň z oddílu Česká píseň:

Jarní selanka

Brouk zlatohlav měl tolik zapýřené čelo

Že se otevřely okenice

A s šedomodrým klínem vyletělo

– Pět peněz

Brouku na mařince

Křepelka ti volala

– Pět peněz

A plakala

– Dej mi prsten, ozdob vlásky

Dej mi klíče od lásky

Až potom zlatohlav měl v šedomodrém klíně

I srdce zapýřené

A políbil a líbal zas

Až vzešlo nebe plné sedmikrás

A zvonky rozhlásily po krajině

Že má jaro nejvíc lásky, víc než snů i trav

A brouček zlatohlav měl oči rosou zapýřené

Další dvě ukázky jsou ze souboru *Básně noci*. Reprezentují období poetismu, jehož byl autor spoluzakladatelem. Soubor vznikl v roce 1930. Jsou v něm básně z let 1922–1929. První, *Podivuhodný kouzelník*, připsal Jiřímu Mahenovi. Než ji zařadím, cituji autora:

„Dalo by se zjistit velmi snadno, kdy byl ve Studentském domě na Albertově manifestační večer Devětsilu, na kterém četl Jaroslav Seifert Teigovu a svou přednášku, která pak byla otištěna ve Sborníku Devětsil. Nevím již, kdo mě na tento večer přivedl...ale jistě někdo, komu záleželo na tom, aby na večeru bylo víc nepřátel než přátel Devětsilu...já cítil, že nové umění nebude uměním pitvy, nýbrž uměním cesty vpřed.....a já, který jsem přišel na večer Devětsilu se zaujetím proti, odcházel jsem jako nadšený přítel programu, který tu byl vyhlášen... Nezapomínejme, že jsem napsal Podivuhodného kouzelníka, který jako by byl šit na hesla programu Devětsilu.....myslím na básnickou svobodu, které jsem se v této koncepci odvážil.“

Podivuhodný kouzelník

Jednoho večera procházej se podél nábřeží

jež bylo ponuré a světélkující jak fata

morgána*

dal jsem se vésti lucernami

jež točily se v průjezdech

rozevřených na způsob zvířecí tlamy

a noc chvatem se přibližovala

vcházejíc do úderů hodin a do piana

jež smutně se rozléhalo až na druhém konci
řeky*

A sotva jsem se mohl ohlédnouti
po mléčném konci obloukovek
tvořících v dáli síťový obraz města
neboť stanul jsem u polorozbořené cihelny
již obrůstalo jen proutí
a sotva jsem si mohl uvědomit že jest
útlukem banditů
spatřil jsem kterak ztrácí se cesta
pod velikou homolí
na jejíchž stěnách tyčí se klášter nijak
neproslulý*

Tu musel jsem myslet na budoucnost Evropy
uprostřed níž můj přísný národ podoben granátovému jablku
na některé z nízkých věží jak báh je vztyčen
a nemoha domyslit ani
suchou askesi neprobuzené jeho
přirozenosti*

zůstal jsem sklíčen
zatím co o kousek dál na návrší
kde klášter je protkán zahradou
mihl se obraz měsícem třikrát viditelný

Já mám ze jmenovaného sborníku nejraději Edisona. Báseň je oslavou tvůrčího genia lidstva a autor o ní řekl: „*Kdybych byl vsadil počátek Edisona do denního světa, nikdy bych nedokončil tuto báseň.*“

Edison

Naše životy jsou bludné jako kruh
Jednou krácel po New-Yorku dobrodruh
bylo odpoledne s vlahým sluncem v máji
chodec zastavil se mlčky na Broadwayi
před palácem West-Union Telegraf
kde to hučelo jak na rozvodné desce
byl to kamelot a velký vynálezce

Tisíc vynálezců udělalo krach
hvězdy nevyšinuly se z věčných drah
pohleďte jak tisíc lidí klidně žije

to není práce ani energie
je to dobrodružství jako na moři
uzamykati se v laboratoři
pohled'te jak tisíc lidí klidně žije
to není práce to je alchymie
Malá neděle ach kolik jasných zvonů
malá centrála slyšszvonky telefonů
Vaše uši poslouchají milence
defraudanty hovořící o směnce
kalifornské lupiče a noční vrahy
telefonní rozhovory z Velké Prahy

Svět si hraje s vaším ušním bubínkem
stáváte se elektrickým pramínkem
fonomotory a mechaničtí ptáci
vzlétají ažžk hvězdám odkud se k vám vrací
jako k ptáčníkovi z rohu předměstí
hlásající vaši slávu z návěstí
spáváte pět hodin denně vám to stačí
v tom se podobáte hazardnímu hráči
Vždycky znovu žít a mítí mánii

jedenkrát jste užel v Pensylvanii
noc a obloukovou lampu u Bakera
pocítil jste smutek tak jako já včera
nad poslední stránkou svého románu
jako akrobat jenžž přešel po lanu
jako matka která porodila dítě
jako rybář který vytáh plné síť
jako milenec po sladké rozkoši
iako z bitev kráčející zbrojnoši
jako země v poslední den vinobraní
jako hvězda která hasne za svítání
jako člověk náhle ztrativší svůj stín
jako Bůh jenžžstvořil růži noc a blín
jako Bůh jenž toužížstvořit nová slova
jako Bůh jenž musí tvořit vždycky znova
hněta z svého dechu nové kalichy
snášeje se s vodou oblak na líchy

bylo v tom však něco krásného co drtí
odvaha a radost z života i smrti

Na sklonku třicátých let opouští náš autor poetismus. Zaujal ho surrealismus. Směr v evropském umění, usilující o umělecké spojení skutečnosti a snové fantazie. Z tohoto období jsem vybral báseň *Cizí tváře*. Je ze sbírky *Praha s prsty deště*. Vyhledal jsem ji v 1. vydání z roku 1936, kterou v roce 2000 vydalo nakladatelství Akropolis Praha ke 100. výročí narození Vítězslava Nezvala.

Cizí tváře

Konstantinu Bieblovi

Až budou lidi rozumět tvé poesii

město jež potkávám na cestě

Kterou mi diktuje věrnost

Nebude už těch cizích tváří

Jež přišly

Dnes

Poděsit mou žalost poděsit jaro

Nebudou se podobat nelásce

V níž je zplodil

Jakýsi neodpustitelný chlad

Nebudou se podobat

Svým špatně postaveným domům

Z rozpínavosti

A lakoty

Nebudou neurčité

Jak jejich myšlenky jak jejich sny

Jak jejich divadelní představení

Jak pivo v němž utápějí svou lhostejnost

Jak hvězdy viděné přes papírové žaluzie

Budou jak balkony

Jak pražské růže

Budou úchvatné jak Vltava

Sladší než loretánské zvonky

Přijď pokolení jež sčítuješ se vším tímto nevkusem

Jenž dělá z Prahy tlačenici na tabačky

Jenž působí že mluvím raději s orloji nežli s lidmi

Pak přijde cizinec

Aby se poklonil pražským ženám

Již nebudou v rozpacích již se nebudou stydět

Za sladké jméno Pražanka

A poesie vztyčí svou lampu v lesích

Ve stejné době vydal anonymně knihu *52 hořkých balad věčného studenta Roberta Davida*. Inspiroval ho francouzský renesanční básník F. Villon. Nezval se potřeboval vyjádřit k aktuálním problémům. Surrealistickým jazykem to nešlo. Balady mají silný sociální náboj a sbírka měla veliký ohlas. A tak sepsal ještě dvě básnické knihy: *100 sonetů zachránkyni věčného studenta Roberta Davida* a *70 básní z podsvětí na rozloučenou se stínem věčného studenta Roberta Davida*. Vyšly v letech 1937–1938.

Přibližně v roce 1937 opustil Vítězslav Nezval metodu surrealismu. Na sklonku třicátých let mu vyšly ještě dvě nové knihy básní. První je *Matka naděje*. V knize se prolínají dvě témata – obava o osud nemocné maminky a obava o osud národa. Drhá sbírka z této doby má název *Pět minut za městem*. Vyznává ve sbírce lásku k vlasti, je v ní hodně lyrických pasáží. Poválečná tvorba Vítězslava Nezvala je poplatná době. Zdaleka nedosahuje umělecké úrovně předchozích děl.

Vážení přátelé, věřím, že Vás délka článku neodradila od jeho čtení.

Děkuji Vám za trpělivost.

Vlastimil Otáhal

Oprava hrobu Anny Pammrové

Během posledního půlroku jsme podnikli několik kroků ke zlepšení stavu hrobu Anny Pammrové ve Žďarci. Během nedávné úpravy vedlejšího hrobu a jeho výrazného vyvýšení byl poškozen obrubník hrobu AP a celé místo se jakoby propadlo níže. Na špatný stav jsme byli upozorněni paní Almu Poštulkovou.

Požádali jsme o spolupráci starostu Žďárce pana Valíka a možné řešení jsme konzultovali s kameníkem z nedaleké obce. Ten navrhl přidat na původní ohraničení nový obrubník z repasované kameniny a očistit náhrobek. Práce byla provedena během května, celkové náklady na opravu činily 11 700 Kč. Zakázka byla vyúčtována Obecnímu úřadu Žďárce a my podle dohody přispějeme částkou 4 000 Kč. S výsledkem práce kameníka jsme spokojeni: náhrobek v očích některých možná sice trochu ztratil svou působivou patinu, ale vzhledově je nyní prakticky totožný s původním stavem, jak je patrný na nedávno objevené dobové fotografii z roku 1949.

Na podzim doplníme zeminu a znovu hrob osázíme, opět takovým způsobem, aby byl zachován přírodní ráz a zároveň bylo místo snadno udržovatelné.

Setkání s jubilantem panem Bělíkem 22. 6. 2019

Vydala Společnost Anny Pammrové z.s., Tišnov

Redakce: Helena Pernicová

Fotografie: Helena Pernicová, Miroslav Cecava

Předtisková příprava: Hana Dohnálková

**web: annapammrova.cz
helenapernicova@gmail.com**